

Wereldmeiden

Ervaringen van deelneemsters, MDT'ers en betrokken professionals

Manou Anselma

Vicky Dellas

Agnes Elling

Wereldmeiden

Ervaringen van deelnemers, MDT'ers en betrokken professionals

In opdracht van Huis voor Beweging

Manou Anselma
Vicky Dellas
Agnes Elling

© Mulier Instituut
Utrecht, maart 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T [@mulierinstituut](https://www.instagram.com/mulierinstituut)

Inleiding

Het project Wereldmeiden is onderdeel van het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd van ZonMw en betreft een proeftuin, opgezet door Huis voor Beweging. Wereldmeiden wordt uitgevoerd in de provincie Overijssel, in de gemeenten Almelo, Deventer, Enschede, Hardenberg, Rijssen en Zwolle. Het doel van het project is dat jonge meiden (14-28 jaar) voor hun maatschappelijke diensttijd (MDT) jonge vluchtelingvrouwen (deelnemers) in de leeftijd van 14 tot 28 jaar begeleiden naar sport- en beweegaanbod.

Tien weken lang organiseren buurtsportcoaches een zogenoemde sportcarrousel in samenwerking met verschillende sportaanbieders. Dit aanbod vindt plaats bij de sportaanbieder of de sportaanbieder geeft een clinic op de vaste locatie van de sportcarrousel. Door de samenwerking met verschillende sportaanbieders maken de deelnemers kennis met verschillende sporten. Vanwege de coronaregels hebben de MDT'ers zelf ook sportactiviteiten georganiseerd, aangezien de sportaanbieders dit niet meer mochten doen.

Na de sportcarrousel is het aan de deelnemers om een sport te kiezen die zij leuk vinden en gaan ze met een MDT'er tien weken lang bij de desbetreffende sportaanbieder sporten. Zo leren ze de sport beter kennen en maken ze kennis met de sportschool of sportvereniging.

Gedurende die twintig weken kunnen de deelnemers ook hun sociale netwerk vergroten, hun Nederlands verbeteren en het plezier en de gezondheidswaarde van sport en spel ervaren. Daarnaast komen zowel de deelnemers als de MDT'ers door het project in contact met verschillende culturen. De deelnemers worden geworven via de ISK (Internationale Schakelklas). MDT'ers kunnen zich opgeven voor het Wereldmeidentraject of doen het als onderdeel van een stage binnen hun opleiding.

Wereldmeiden is gestart in het voorjaar van 2019. Het verloop van de eerste periode en groepen, van de start tot juni 2020, is al geëvalueerd door Kennispraktijk. In het voorjaar van 2020, voor de lockdown in maart, zijn twee projecten gestart met de tweede ronde en in het najaar van 2020 de andere drie projecten. Op het moment van schrijven lopen deze nog. Vanwege corona is in Hardenberg geen tweede ronde gestart.

We beschrijven aan de hand van de voorlopig verzamelde resultaten het verloop van de projecten uit de tweede ronde en doen enkele aanbevelingen om met de ervaren uitdagingen om te gaan.

Methode

De data zijn verzameld in de periode september-december 2020, een periode waarin de coronamaatregelen na een eerdere versoepeling gaandeweg weer werden aangescherpt. Dat heeft impact gehad op de mogelijkheden om data te verzamelen, waardoor we van het oorspronkelijke plan zijn afgeweken. In afstemming met Huis voor Beweging en betrokken professionals hebben we op verschillende (digitale) manieren data verzameld onder deelnemers, MDT'ers en betrokken professionals (zie tabel 1). De (groeps)interviews zijn opgenomen met een spraakrecorder en uitgewerkt in een uitgebreide samenvatting. De informatie uit schriftelijke documenten is ook samengevat.

Tabel 1. Dataverzameling Wereldmeiden naar groep

	Type data	Opgehaald door
Deelnemers	<ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijke vragenlijst aanvang project (n=39) • Schriftelijk antwoord op open vragen (n=9) • Reflectiebijeenkomst 	<ul style="list-style-type: none"> • Huis voor Beweging • ISK-docenten en sporttrainer • Huis voor Beweging
MDT'ers	<ul style="list-style-type: none"> • Reflectiebijeenkomst (n=5) • Logboek van één MDT'er • Dashboard ZonMw 	<ul style="list-style-type: none"> • Huis voor Beweging • Mulier Instituut • Online beschikbaar
Betrokken professionals	<ul style="list-style-type: none"> • Interviews met professionals vanuit de sport (n=3) • E-mailcorrespondentie met ISK-docenten (n=2) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mulier Instituut • Mulier Instituut

Ervaringen deelnemers

In totaal nemen er 54 meiden deel aan Wereldmeiden (tussen de zeven en zeventien deelnemers per locatie). De leeftijd van de deelnemers (n=39)¹ ligt tussen de 11 en 27 jaar (gemiddeld 15 jaar) en ze zijn gemiddeld twintig maanden in Nederland. Ongeveer twee derde van de deelnemers neemt (buiten Wereldmeiden om) deel aan sport- of beweegactiviteiten, voornamelijk voetbal (in welk verband onbekend) en schoolsport. Voordat ze naar Nederland kwamen nam ongeveer de helft van de meiden deel aan sport- of beweegactiviteiten.

De drie belangrijkste redenen om deel te nemen aan Wereldmeiden zijn: om nieuwe sporten te leren of zichzelf te verbeteren in bepaalde sporten, om nieuwe contacten te leggen/vriendinnen te maken en om de Nederlandse taal beter te leren. Voor de deelnemers is daarom het contact met elkaar, met de MDT'ers en met de sportinstructeurs erg belangrijk. Tijdens de coronalockdown werd geprobeerd het contact te onderhouden via online sessies. Maar mede omdat het onderlinge contact nog erg fragiel was en dit een grote verandering was, bleef de deelname aan de online lessen zeer beperkt. Na de lockdown is Wereldmeiden weer opgepakt en is de goede relatie verder ontwikkeld.

De deelnemers geven aan dat ze het project heel leuk vinden en ze zijn blij dat ze meedoen:

'Ik vond het leuk, maar ook omdat het met verschillende culturen is en niet alleen familie.'

'Fijn om contact te krijgen met Nederlandse meiden, het helpt mij met oefenen van Nederlands.'

'Leuk om verschillende sporten te zien en elke week dezelfde meiden.'

Gezelligheid staat hoog in het vaandel en het gevoel heerst dat ze het samen doen. De meiden kunnen leuk samen sporten en ook praten over onder meer hun land van herkomst en andere zaken die hen bezighouden. Ze benoemen ook dat er goede leraren zijn, dat ze zich goed voelen nadat ze hebben gesport en dat het jammer is dat het maar een uurtje duurt.

De meiden benoemen ook een paar mindere punten. Zo vindt een van de meiden het niet leuk dat ze er moe van wordt en zegt een andere deelnemster dat het ver van haar huis is en dat ze laat naar huis

¹ Dit is het aantal deelnemers dat de vragenlijst bij de aanvang van het project heeft ingevuld.

gaan. Een van de deelnemers zegt zelfs dat ze het helemaal niet leuk vindt, omdat ze niet van sporten houdt. Twee deelnemers ervaren ook wel eens weerstand, bijvoorbeeld als er voor de invulling van de volgende les om input van de meiden wordt gevraagd: *‘Anderen worden boos als ik zeg wat voor sport we volgende week kunnen doen’*.

Ervaringen MDT'ers

In totaal nemen 49 MDT'ers deel aan Wereldmeiden (3-21 MDT'ers per locatie). Ruim 70 procent van de deelnemende MDT'ers volgt een mbo-opleiding niveau 2-4 en is via die opleiding in contact gekomen met het MDT-traject. De meeste MDT'ers zijn het traject ingegaan omdat ze iets voor een ander willen betekenen ($\pm 70\%$). Een van de MDT'ers beschrijft dat ze graag met dit project mee wilde doen omdat ze het leuk en gezellig vindt om met een groepje meiden te sporten: *‘Je maakt nieuwe contacten en leert nieuwe culturen kennen.’*

Afspraken

MDT'ers benoemen dat het belangrijk is om aan begin van het traject duidelijk afspraken en verwachtingen af te stemmen over aanwezigheid en afmelden. Zoals de verwachting dat MDT'ers ook in de vakanties aanwezig zijn. Dit gaat onduidelijkheden en conflict tegen:

‘Dat wisten we niet, we dachten dat we dan gewoon vrij konden nemen. Maar als je dat gewoon tegen ons had gezegd van “Hey eigenlijk zou ik liever willen dat jullie wel gewoon gaan”, dan was ik ten minste wel gewoon gegaan.’

Doordat hier onduidelijkheden over ontstonden, is het bespreken van deze verwachtingen nu opgenomen in de informatiebijeenkomst voor MDT'ers voor de start van het traject en in online beschikbare informatiedocumenten.

Samenwerking en communicatie

Tijdens de eerste warming-upbijeenkomst zijn kennismakingsspellen belangrijk om elkaars namen te leren en te delen wat iedereen wil leren of bereiken met Wereldmeiden. MDT'ers ervaren de WhatsApp-groep als prettig. Die is al snel in het leven geroepen, zodat er een laagdrempelige manier is om met elkaar contact op te nemen.

De MDT'ers zijn ook erg positief over de gezamenlijke evaluatie aan het eind van elke activiteit, die door twee groepen MDT'ers zelf werd geïnitieerd en waarbij ook gewoon even gezellig wordt gekletst. MDT'ers geven aan dat het tijdens dit evaluatiemoment belangrijk is om te bespreken wat voor activiteit er voor de volgende week op het programma staat, zodat de deelnemers weten waar ze naartoe moeten en wat voor kleding ze aan moeten. In de WhatsApp-groep kan deze informatie een paar dagen voor de activiteit nog worden herhaald.

MDT'ers en deelnemers kunnen ook zelf activiteiten bedenken. Als een activiteit (bijvoorbeeld dans) niet in het bestaande programma zit, kunnen MDT'ers die zelf organiseren. MDT'ers zien dat deelnemers het naar hun zin hebben tijdens de activiteiten:

‘Ik vond het vooral mooi om te zien dat iedereen goed met elkaar samenwerkt tijdens het uitvoeren van de activiteit en dat we samen een leuke tijd hebben gehad.’

Het enthousiasme van de deelnemers werkt aanstekelijk voor de MDT'ers: *‘Ik was zelfs zo enthousiast dat ik meedeed met het sporten.’*

Geleerde lessen

De belangrijkste les die de MDT'ers hebben geleerd is volgens henzelf dat ze iets strenger moeten zijn tegen de deelnemers. Ze zijn bijvoorbeeld van mening dat sommige deelnemers niet zo goed opletten tijdens de uitleg. Het kan dan helpen om hen er actiever bij te betrekken en hier ook strikter in te zijn. Dit komt de betrokkenheid van de deelnemers ten goede en zo worden de activiteiten nog leuker. Hierbij wordt ook aangegeven dat meer structuur kan helpen.

Ervaringen betrokken professionals

Bij het project Wereldmeiden zijn verschillende professionals betrokken, zoals de projectleider van Wereldmeiden vanuit Huis voor Beweging, een provinciale coördinator, coördinatoren op gemeentelijk niveau, trainers, docenten van de ISK en docenten van de opleidingen van de MDT'ers. Een aantal van deze professionals heeft via interviews en via de mail (zie tabel 1) hun ervaringen met het project gedeeld.

Algehele waardering

De bevroegde professionals komen over als betrokken, enthousiast en gemotiveerd om het project Wereldmeiden te laten slagen. Over het verloop van het project zijn zij over het algemeen erg positief. Een belangrijke reden voor deze houding en de positieve kijk op het project is dat zij zien dat het project van grote meerwaarde is en veel betekent voor de deelnemers:

'Wat me opvalt is dat ze heel respectvol zijn, heel dankbaar. [...] Deze meiden zeggen echt van oh, dat je dit voor ons wil doen. [...] Daar doe je het voor.' (Trainer)

Mannelijke MDT'ers en trainers

Het oorspronkelijke idee van Wereldmeiden is dat naast de deelnemers ook alle betrokken MDT'ers meiden zijn. In de praktijk hebben binnen het project ook enkele mannelijke MDT'ers een rol. Dit verschilt per groep. In overleg met de ISK-docenten is in één gemeente besloten de jongens een taak achter de schermen te geven:

'De jongens krijgen eigenlijk een soort opdracht van de meiden. [...] Backoffice noemen we het nu. [...] Het ISK heeft echt teruggegeven van ze hebben echt behoefte met het contact met de meiden en het kletsen met de meiden is echt laagdrempeliger en leuker. Dat hebben we ook teruggekoppeld naar de klas en wat mij toen opviel is dat ze zoiets hadden van oké dat accepteren we.' (Gemeentecoördinator)

In een andere groep zijn wel jongens direct betrokken bij de activiteiten en blijven zij zelfs samen met de deelnemers en MDT'ers kletsen na afloop van de les.

Verschillende typen MDT'ers

Het werven van MDT'ers is moeilijk gebleken. Daarom is samenwerking gezocht met (sport)opleidingen binnen het mbo. Het grootste gedeelte van de MDT'ers is dan ook betrokken bij Wereldmeiden vanuit een (verplichte) stage binnen hun opleiding. Dat is een win-winsituatie, volgens de provinciaal coördinator, aangezien veel stageopdrachten waren weggevallen door de coronamaatregelen. Wel zijn er bedenkingen over de motivatie van deze groep MDT'ers:

'Toen op een gegeven moment werd geopperd dat het traject erna, het daadwerkelijk begeleiden van de meiden naar de vereniging, in de eigen tijd is, kwam er weerstand. Terwijl dat is eigenlijk de MDT-tijd.' (Gemeentecoördinator)

De trainer die MDT'ers vanuit een maatschappelijke opleiding in zijn groep heeft, merkte op dat deze meiden veel gevoel hebben voor het omgaan met de wereldmeiden en daardoor een vertrouwde en veilige sfeer binnen de groep weten te creëren. De wereldmeiden kruipen daardoor uit hun schulp, zowel qua sporten als qua Nederlands praten.

'Ze worden opener. In de eerste ontmoeting was het heel erg de kat uit de boom kijken. Bijna niet durven praten en een beetje angstig zijn. Na drie/vier keer is dat over. Ze zoeken contact, doen fanatiek mee. Sommige gaan na die tijd in een cirkel zitten, verhalen vertellen. Sommige vertellen echt levensverhalen. [...] Je hoort hele persoonlijke verhalen langskomen.' (Trainer)

Voor het werven van vrijwillige MDT'ers is een sterk lokaal netwerk nodig met relevante partijen, zoals sportverenigingen, vrijwilligerscentrales en jongerenwerk. Het kost tijd en energie om dat op te bouwen.

Aandacht voor MDT'ers binnen het project

Een punt van kritiek is dat binnen het project veel meer aandacht is voor de deelnemers dan voor de MDT'ers, terwijl Wereldmeiden in principe een MDT-traject is. Ook de communicatie met en scholing voor de MDT'ers is een punt van aandacht. Deze sluiten niet altijd aan bij de belevingswereld en interesse van mbo-scholieren. Zij hebben behoefte aan minder theorie en meer praktijkvoorbeelden.

Groepen opstarten

De professionals geven verschillende aandachtspunten voor het opstarten van groepen. De deelnemers hebben bijvoorbeeld lang moeten wachten tot ze konden starten met de beweegactiviteiten, omdat het werven van MDT'ers langer duurde. Betere communicatie over de start van de activiteiten tijdens het werven van wereldmeiden is nodig:

'Mijn ervaringen zijn dat de meiden wel enthousiast te krijgen zijn om te gaan beginnen aan het project Wereldmeiden, maar hoe langer het duurt [...] hoe minder enthousiast ze zijn. Ze vinden het te lang duren tussen het werven en het beginnen met sporten. Ze kwamen iedere keer naar mij toe met de vraag wanneer we kunnen beginnen en ik moest ze vaak teleurstellen dat ik het nog niet wist.' (ISK-docent)

De professionals lopen er ook tegenaan dat Huis voor Bewegen de groepen zo snel mogelijk op wil starten. Dit heeft te maken met de regels van het subsidieprogramma en de termijn waarbinnen resultaten moeten worden behaald. In de praktijk kan dit niet altijd:

'De projectleider heeft als doel om de projecten te starten. [...] Lokaal is het nog weleens van we hebben nog niet genoeg MDT'ers of niet genoeg deelnemers. Daar zit een spanning tussen.' (Provinciale coördinator)

Aanbevelingen en aandachtspunten

Op basis van de ervaringen van de deelnemers, MDT'ers en betrokken professionals kunnen verschillende lessen worden geleerd. Een aantal is al toegepast in de lopende projecten, een aantal kan nog worden aangescherpt. Hieronder formuleren we enkele algemene aanbevelingen voor Wereldmeiden om de projecten goed te laten verlopen. Deze aanbevelingen zijn voortgevloeid uit zowel succes- als verbeterpunten van het project Wereldmeiden:

- Spreek vanaf de start van het project de doelen, verwachtingen, rollen en taken uit met alle betrokken partijen en kom hier regelmatig op terug, zodat iedereen op één lijn zit.
- Stel een systeem in waardoor MDT'ers die later instromen ook op de hoogte worden gebracht van deze afspraken.
- Overleg met de ISK en de deelnemers zelf wat wenselijk is in de opzet en uitvoering van Wereldmeiden.
- Ontwikkel beleid/richtlijnen voor het inzetten van mannelijke MDT'ers en trainers waarin staat dat de inzet van mannelijke begeleiders met de betrokken partijen en deelnemers moet worden besproken.
- Schenk in de begeleiding van de MDT'ers aandacht aan hun didactische vaardigheden en hoe zij deze kunnen verbeteren, zodat zij de kwaliteit van de activiteiten kunnen verhogen en meer structuur kunnen geven aan de activiteiten.
- Zorg voor laagdrempelige communicatie met de deelnemers en MDT'ers, bijvoorbeeld via een WhatsApp-groep. Ook een evaluatiegesprek aan het eind van de activiteit met ruimte voor gezellig kletsen wordt erg gewaardeerd.
- Plan voldoende tijd voor het werven van MDT'ers. Te snel deelnemers werven kan tot teleurstelling leiden, omdat ze moeten wachten totdat ze kunnen starten.

Een aandachtspunt is dat tot dusver voornamelijk tienermeiden zijn geworven, als deelnemers en als MDT'ers. Het MDT-traject en het project Wereldmeiden hebben als doelgroep 14 tot 28 jaar. Het werven van vrouwen boven de twintig vraagt om een andere strategie, bijvoorbeeld meer samenwerking met sportverenigingen of buurtcentra in plaats van scholen. Daarom wordt lokale projectgroepen aangeraden een keuze te maken voor een specifiekere leeftijdsgroep, zodat passende samenwerkingspartners kunnen worden gezocht. Ook zorgt de focus op een specifiekere leeftijdsgroep ervoor dat de leeftijd van deelnemers en MDT'ers dichter bij elkaar ligt, wat de relatie kan versterken.

De ervaringen van de betrokken deelnemers, MDT'ers en professionals met het project Wereldmeiden zijn grotendeels positief. Bovenstaande aandachtspunten en aanbevelingen kunnen helpen het programma naar een hoger niveau te tillen door onder andere nog beter aan te sluiten bij de behoeften van betrokken partijen en Wereldmeiden in het algemeen door te ontwikkelen.

